

Sayı IX (2023)

E. Southon, *A Fatal Thing Happened on the Way to the Forum. Murder in Ancient Rome*. Abrams Press, New York, 2022, 339 sayfa. ISBN: 978-1-4197-5306-0

Hüseyin KÖKER

 0000-0003-0784-505X

Libri: Epigrafi, Çeviri ve Eleştiri Dergisi'nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Sayı IX: Ocak-Aralık 2023) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bu çalışma Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License altında lisanslıdır.

Atıf Düzeni Köker H. 2023, *A Fatal Thing Happened on the Way to the Forum. Murder in Ancient Rome*. Yazar: Southon E. *Libri* IX, 37-38. DOI: 10.5281/zenodo.7967099

Geliş Tarihi: 19.05.2023 | Kabul Tarihi: 20.05.2023

Elektronik Yayın Tarihi: 24.05.2023

Makale Türü: Kitap Tanıtımı

Editing: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

**E. Southon, *A Fatal Thing Happened on the Way to the Forum. Murder in Ancient Rome*. Abrams Press, New York, 2022, 339 sayfa.
ISBN: 978-1-4197-5306-0**

Hüseyin KÖKER *

Birmingham Üniversitesi Eskiçağ Tarihi Bölümü'nden doktora derecesine sahip, ancak hayatına akademisyen olarak değil araştırmacı yazar olarak devam etmeyi tercih eden Emma Southon'ın ilk kitabı, Pegasus Books (New York – London, 2018) etiketli, *Agrippina: Empress, Exile, Hustler, Whore. A Biography of the Most Extraordinary Women in the Roman World* başlığını taşımaktadır. Yazarın burada tanıtımı yapılan ikinci kitabı da ilki gibi farklı yaklaşımı ve diliyle popüler tarih yazımının güzel örneklerindedir ve her iki eser de eleştirmenlerden pek çok övgü almıştır.

Kitabın başlığı *A Fatal Thing Happened on the Way to the Forum. Murder in Ancient Rome*, izleyenler hemen hatırlayacaktır, Melvin Frank, Michael Pertwee ve Burt Shevelove'nin senaryosunu yazdığı, Richard Lester'in yönettiği ve Zero Mostel, Phil Silvers ve Buster Keaton'un başrolleri paylaştığı 1966 yapımı *Funny Thing Happened on the Way to the Forum* adlı filmde esinlenilmiştir.

Kitap, daha kuruluşundan Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılışına kadar olan süre zarfında, Roma'nın politik ve sivil hayatında, imparatorluk sarayından halkın en alt tabakasına kadar vuku bulmuş her türlü cinayeti konu ediniyor. Hayat ve ölüm, insan öldürme veya cinayet gibi kavramlara Romalıların nasıl baktığını, gerçekleşmiş ve komplo teorisi olarak addedilen pek çok cinayet örneğiyle inceliyor. Kitap boyunca, Roma kültüründe söz konusu kavramların günümüzdekinden ne kadar farklı algılandığını görüyoruz. Sıkıcı ve kuru bir akademik dilden ziyade parlak ve sohbet havasında kolay anlaşılır, yer yer belki biraz argo kelime tercihleriyle ('dick', 'willy' veya pekiştirme sıfatı olarak 'fuck' gibi) fakat yer yer de esprili, alaycı ve ironik anlatımı ve güncel göndermeler ve karşılaştırmalarıyla hem akademik hem de genel okuyucu tarafından keyifle ve bir çırpıda okunabilecek bir eser.

Kitap; *Introduction*, 1. *Murder on the Senate Floor*, 2. *Murder in Roman Law*, 3. *Murder in the Family*, 4. *Murder in Marriage*, 5. *Murder in the Slave State*, 6. *Murder by Magic*, 7. *Murder in the Imperial House*, 8. *Murdering an Emperor*, 9. *Judicial Murder*, başlıklarını taşıyan on bölüm ile *A Fatal Thing Happened on the Way to the Forum: The End* başlığını taşıyan son söz ve kitabın sonunda ki *Glossary* kısımlarından oluşmaktadır.

Introduction, Roma tarihinde cinayetlerin her zaman bir değişim getirdiğini belirterek başlıyor; sonrasında Roma halkının, özellikle gösterilere referans vererek cinayetten zevk aldığını ve saygı gösterdiğini ve modern Batı dünyasının edebiyat ve bazı radyo programları bağlamında cinayet takıntısını (obsesyon) örnekleriyle açıklayarak *What is Murder?* alt başlığı altında cinayet teriminin

* Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Doğu Yerleşkesi, Isparta. huseyinkoker@gmail.com | 0000-0003-0784-505X

farklı tanımlamaları (*murder* ve *homicide* gibi) üzerinde duruyor ve kitabın başlığındaki cinayet “*murder*” terimini nasıl kullandığını açıklayarak okuyucuyu da bu konuda uyarıyor.

Birinci bölüm, Shakespeare’den Hollywood yapımlarına Iulius Caesar cinayetinin tarihin en bilinen cinayeti olduğuna ve bu olayın neden bu denli hafızalara kazındığına vurgu yaparak, Tiberius Graccus, Publius Clodius Pulcher ve Iulius Caesar cinayetlerini, her birinin dönemindeki politik hayatla birlikte ele alarak değerlendiriyor.

İkinci bölüm, Roma Hukuku’nda cinayete nasıl bir yaklaşım sergilediğini gözler önüne seriyor. Oniki Levha Kanunları ile başlayarak Cumhuriyet ve İmparatorluk dönemlerinde yayımlanan kanunlarda birisini öldürme/cinayet ile ilgili maddeleri alıntıyla ve örneklemelerle açıklayarak Romalıların konuya bakış açısını aydınlatmaya çalışıyor.

Üçüncü ve dördüncü bölüm sırasıyla, aile içinde yaşanan cinayet girişimleri veya cinayetleri (babanın öldürülmesi, çocukların öldürülmesi veya bebeklerin öldürülmesi gibi) ve evlilik içinde yaşanan cinayetleri örnekleyerek Roma hukukundaki kavramları ve Cicero, Seneca ve Tacitus gibi devlet adamlarının eserleri bağlamında tartışarak değerlendiriyor.

Beşinci bölüm, Roma’nın bir köle devleti olduğu ve köleliğin, bin yıl ayakta kalabilmesinde önemli bir etken olduğu bahsiyle, bir kölenin sahibini öldürdüğü iki olay bağlamında Roma hukukunun ve Romalının bakış açısını ele alıyor.

Altıncı bölüm, Roma kültüründe büyü ve sağım/tıp (yazar burada *medicine* terimini kullanıyor ki tıp, ilaç ve büyü gibi anlamları taşımaktadır bu terim) arasındaki farkın oldukça belirsiz olduğuna vurgu yaparak, büyü’nün ne anlama geldiği ve büyü, zehir ve kehanet için çocuk öldürme gibi çeşitli olayları örnekleriyle ele alarak inceliyor.

Yedinci bölüm, imparatorluk hanedanı içindeki ve çevresindeki cinayet olaylarına odaklanıyor. Antik kaynaklarda sözü edilen tüm olayları tek tek anlatmak yerine bir seçmece sunarak, imparatorluk dönemiyle birlikte bu cinayetlerin bir hanedan stratejisi halini aldığını ve hanedan üyesi olmasa da elit kesimden bir kişinin kaprislerinin önemli insanların rastgele öldürülmesine yol açarak yeni bir dünyanın oluştuğuna dikkat çekiyor.

Sekizinci bölüm, İmparatorluk Dönemi’nde gerçekleşen imparator suikastlarını konu ediniyor. Augustus ile birlikte başlayan barış döneminin ardından üçüncü imparator olan Gaius’un öldürülmesiyle cumhuriyetin sonunu getiren cinayetlerin yeniden başladığı ve bundan sonra da Batı Roma İmparatorluğu’nun sonuna kadar pek çok imparatorun kaderi olarak Roma tarihine damgasını vurmasını örnekler üzerinden değerlendiriyor.

Dokuzuncu bölüm, mahkemelerce suçlu bulunan kişilerin ne şekilde cezalandırıldıklarını örnekleriyle (vahşi hayvanlara atma, işkence, çarpmıha germe vb.) ele alıyor. Bu tür cezalandırmaların motivasyonunun ne olduğunu, bunların halka açık olarak yapılmasının nasıl içselleştirildiğini hukuki ve kültürel bağlamda inceliyor.

Genel olarak bu eserin Roma tarihi ve kültürüne meraklı her okur için besleyici olduğu kadar, merak uyandırıcı ve eğlenceli bir dille aktarıldığı söylenebilir. Yazar kullandığı üslupla, anlatılan bir olayı belgeleyen farklı antik edebi kaynakların karşılaştırmalı olarak irdeleyip analiz ederek ve zaman zaman başvurduğu güncel göndermeler yardımıyla da olayların alt metnindeki kültürel konjonktürü ve kişilerin karakterlerini en basit biçimde gözler önüne sermektedir. Böylelikle alan yazınına ve antik çağ terminolojisine hâkim olmayan okurların dahi tarihin girift ve çetrefil sayfalarında kaybolmaması ve de konunun verimli bir biçimde anlaşılması sağlanmıştır.